

MEMO van college aan de raad

datum : 30 september 2013
aan : Gemeenteraad
van : College
onderwerp : Vraag VVD impact verlaging omslagrente naar 3% of 4%
Portefeuillehouder : Cees Roem
Inlichtingen bij : Jan Belleman / Eric de Nijs

Aanleiding

De memo wordt opgesteld als antwoord op een vraag van de VVD over de omslagrente naar aanleiding van de programmabegroting 2014. De vraag is of we kunnen aangeven wat de impact is op de begroting als we een rentepercentage van bijvoorbeeld 3% of 4% gaan hanteren.

Op dit moment hanteren wij een renteomslag percentage van 5%. Onderstaand zullen we deze vraag beantwoorden en hierbij ook de werking en onderbouwing van onze omslagrente methodiek nader toelichten.

Omslagrente

Een component van de kapitaallasten is de (omslag)rente. De omslagrente is het percentage dat in de gemeentelijke begroting wordt doorbelast aan de investeringen. Wij hanteren een omslagrentepercentage van 5%, maar onze werkelijke rentelasten liggen op dit moment lager. Door het gebruik van een omslagrente werken rentemutaties niet meteen door op de kapitaallasten van de afzonderlijke producten. Het grote voordeel hiervan is dat we een bestendige gedragslijn hanteren waarbij de kapitaallasten over de jaren heen makkelijk te vergelijken zijn en dat de administratieve verwerking simpel en eenduidig is. De door gemeente Bergen gebruikte omslagrente methodiek betekent dat we de investeringen en daarmee de producten waaraan de kosten van de investeringen worden doorberekend meer of minder belasten. Het voordeel of nadeel (saldo financieringsfunctie) dat hierdoor ontstaat, leidt echter niet tot een voordeel of nadeel voor het begrotingssaldo.

- In het geval dat de omslagrente hoger is dan de werkelijk betaalde rente, betekent dit dat zowel de baten als de lasten van de begroting met een gelijk bedrag worden verhoogd.
- In het omgekeerde geval dat de omslagrente lager is dan de werkelijk betaalde rente geldt dat zowel de baten als lasten met een gelijk bedrag worden verlaagd.

Oftewel het verschil tussen de werkelijke rente en de omslagrente die op de investeringen wordt doorbelast heeft geen invloed op het saldo.

Hierop is één uitzondering en dat betreft de omslagrente op de rioolinvesteringen. Hierop komen we later terug.

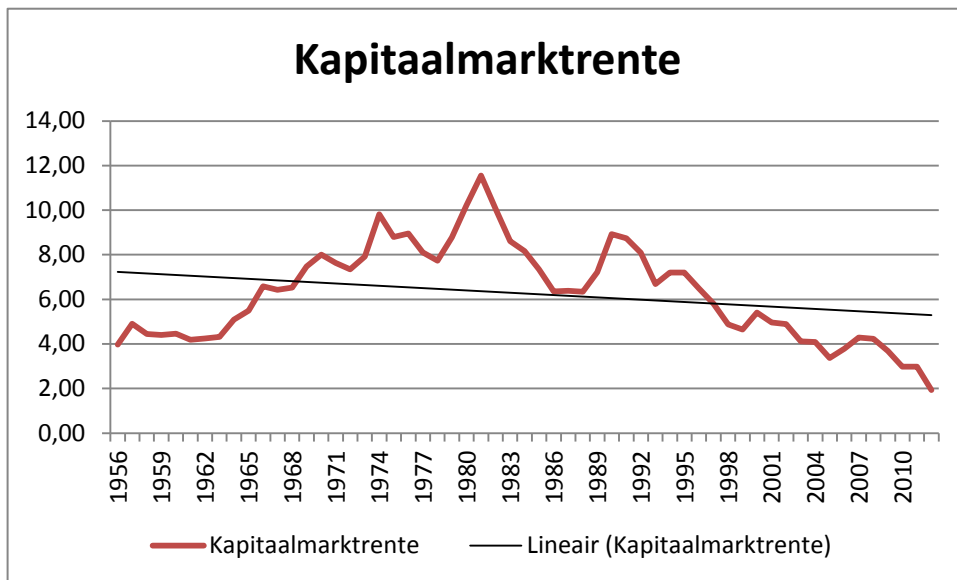
Onderbouwing omslagrente

De gemeente Bergen past voor het aantrekken van leningen de zogenaamde totaal financiering toe. Dat betekent dat we niet voor iedere nieuwe investering 1-op-1 een nieuwe lening afsluiten, maar dat we kijken naar het totale financieringstekort. De looptijd van een nieuwe lening wordt gebaseerd op de gemiddelde gewogen looptijd van de

investeringen. De gemeente Bergen heeft relatief een groot aandeel investeringen met

een lange looptijd (wegen en riool) en de gemiddelde looptijd van de investeringen komt hiermee op circa 20 jaar.

De huidige omslagrente is 5% en is gebaseerd op een historisch gemiddelde. De renteontwikkeling van de kapitaalmarktrente (Nederlandse 10-jaars staatsrente) over de afgelopen 50 jaar wordt weergegeven in onderstaande grafiek:

De staatsrente is de afgelopen jaren behoorlijk gedaald en bevindt zich op een historisch laagtepunt (2,32% per 23-9-2013). Echter wanneer we kijken naar de gemiddelde staatsrente over de afgelopen 20 jaar bedraagt deze nog altijd 4,7%. De rente die we betalen is hoger dan de 10-jaars staatsrente vanwege de langere looptijd en een stukje risico/winstopslag (zie bijlage). De rente bij de BNG voor een 20-jaars lening is momenteel circa 3,2%. Kortom gebaseerd op een historische trend is de huidige 5% nog steeds representatief.

Looptijd rioolinvesteringen

Zoals gezegd passen we binnen de gemeente totaalfinanciering toe en sluiten niet voor iedere (riool)investering een aparte lening af. Rioolinvesteringen hebben een veel langere looptijd (afschrijvingstermijn van 60 jaar) dan de looptijd waar we nu doorgaans een lening voor sluiten (20 jaar). Dat betekent dat we eigenlijk voor riool momenteel zelfs een te laag rentepercentage hanteren. Een 25-jaars lening bij de BNG is al 0,26% duurder dan een 20-jaars lening en dat verschil loopt verder op bij nog langere looptijden. Ook in die zin is de gehanteerde 5% rente op rioolinvesteringen reëel.

Omslagrente in tarief riool

Binnen de kosten van het product rioolbeheer vormen de kapitaallasten een aanzienlijke kostenpost. Er is binnen onze gemeente veel geïnvesteerd in riool ter voorkoming van wateroverlast en ontkoppeling regenwater en riool. Omdat de kapitaallasten (dus inclusief de rente) in het tarief doorberekend wordt, betekent een verlaging van de omslagrente een nadeel voor ons begrotingsaldo.

Onderstaand wordt de impact op het begrotingssaldo in beeld gebracht als de omslagrente in onze huidige methodiek wordt verlaagd.

Jaar	3,0%	4,0%
2014	-902.672	-451.336
2015	-945.794	-472.897
2016	-980.675	-490.338
2017	-1.013.360	-506.680

Als we de huidige omslagrente van 5% naar 4,0% verlagen heeft dat in 2014 een nadelig effect op het begrotingssaldo van circa € 450.000. Dit loopt op tot een nadeel van circa € 500.000 in 2017. Dit wordt veroorzaakt doordat de verlaging van de omslagrente leidt tot minder kosten doorbelasting aan het riool. Dit betekent dat het riooltarief lager wordt (bij 4% circa €25 lager).

Afgezien van de vraag of dit logisch cq wenselijk is, is er op dit moment binnen het begrotingssaldo geen ruimte om een zo groot structureel nadeel op te vangen. Om een verlaging van de omslagrente en daaraan gekoppeld het riool tarief door te voeren zou er structureel aanvullende dekking gezocht moeten worden via extra ombuigingen cq lastenverzwaring op andere gebieden.

Bijlage: Afgesloten leningen vanaf 1996

Ter illustratie is als bijlage opgenomen een overzicht met de rentepercentages vanaf 1996 waartegen we hebben geleend bij de BNG en de bijbehorende looptijd. Dit is exclusief de leningen die we 1-op-1 hebben doorgeleend aan de woningcorporatie. Het gemiddelde in de laatste regel geeft het ongewogen gemiddelde per looptijd aan.

Start	Leningnr	Looptijd					
		5	10	15	20	25	30
1996	29					6,85%	
	32				6,34%		
1998	37			5,32%			
	337			5,17%			
1999	333			4,06%			
2000	47				5,77%		
2001	365				4,95%		
	366					5,40%	
	377				5,10%		
2002	392				4,98%		
	2003	318			4,43%		
330					4,69%		
2004	400		5,00%				
	20				4,99%		
	24		4,10%				
	320			4,66%			
2005	401			5,50%			
	402		5,25%				
	406		3,75%				
	21						5,31%
	27		4,96%				
2006	410				3,80%		
2007	414					4,40%	
2008	415				4,65%		
2009	40	3,20%					
	41	3,00%					
2010	44						4,21%
	45						3,91%
2012	46		3,28%				
	417			2,76%			
Gemiddelde		3,10%	4,39%	4,56%	5,03%	5,55%	4,48%